

Helsingfors/Mariehamn 3.2.2011

Nr 4/11

Hänvisning Ålands lagtings skrivelse
22.12.2010, nr 203/2010.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av lagen om tolkningstjänst för handikappade personer, antagen av lagtinget 22.12.2010.

Landskapslagens huvudsakliga innehåll

Landskapslagen är en s.k. blankettlag, enligt vilken rikets lag om tolkningstjänst för handikappade personer (FFS 133/2010, nedan rikslagen) med vissa avvikelser ska tillämpas i landskapet Åland inom landskapets behörighet. Ändringar i rikslagen ska tillämpas från det de träder i kraft i riket. De förvaltningsuppgifter som enligt rikslagen sköts av social- och hälsovårdsministeriet och Folkpensionsanstalten ska i landskapet skötas av landskapsregeringen såvitt fråga är om uppgifter som hör till landskapets behörighet. Kostnaderna för tolkningstjänster för en i landskapet bosatt handikappad person betalas av landskapets medel, liksom de kostnader verkställigheten av landskapslagen medför. I landskapslagen ingår ett bemyndigande för landskapsregeringen att enligt 20 § 3 mom. i självstyrelselagen för Åland bestämma när landskapslagen helt eller delvis ska träda i kraft.

Lagstiftningsbehörigheten

I en landskapslag kan enligt 19 § 3 mom. i självstyrelselagen för vinnande av enhetlighet och överskådlighet intas stadganden av rikslagstiftningsnatur som i sak överensstämmer med motsvarande stadganden i rikslag. Intagande av sådana stadganden i en landskapslag medför inte ändring i fördelningen av lagstiftningsbehörigheten mellan riket och landskapet.

Enligt grundlagens 19 § 3 mom. ska det allmänna, enligt vad som närmare bestäms genom lag, tillförsäkra var och en tillräckliga social-, hälsovårds-,

Postadress:
Ålandsdelegationen
Statens ämbetsverk på Åland
PB 58
22101 MARIEHAMN

Telefon:
växel 018-635270

Telefax:
018-635268

Adress i Helsingfors:
Georgsgatan 9 A 4
00120 HELSINGFORS

och sjukvårdstjänster samt befrämja befolkningens bästa. Grundlagens 17 § 3 mom. förutsätter att rättigheterna för dem som använder teckenspråk samt dem som på grund av handikapp behöver tolknings- och översättningshjälp ska tryggas genom lag. Rikslagens syfte är att främja handikappades möjligheter att fungera som jämbördiga medlemmar av samhället. Jämlikt 27 § 1 mom. i självstyrelselagen hör stiftande, ändring och upphävande av grundlag samt avvikelser från grundlag till rikets lagstiftningsbehörighet. Enligt Ålandsdelegationens uppfattning innebär de i landskapslagen intagna avvikelserna från rikslagstiftningen inte några från rikslagstiftningen avvikande ingrepp i de grundläggande fri- och rättigheterna.

Landskapslagen gäller socialvård, landskapets myndigheter samt kommunernas förvaltning på vilka områden lagstiftningsbehörigheten tillkommer landskapet enligt 18 § 1, 4 och 13 punkterna i självstyrelselagen.

I blankettlagens 2 § anges att de förvaltningsuppgifter som enligt rikslagen ankommer på social- och hälsovårdsministeriet och Folkpensionsanstalten i landskapet Åland ska skötas av landskapsregeringen till den del uppgifterna hör till landskapets behörighet. Eftersom denna bestämmelse inte närmare preciseras kan den leda till oklarhet vid tillämpningen. Bestämmelsen är betänklig från rättssäkerhetssynpunkt, men innebär enligt Ålandsdelegationen inte en sådan överträdelse av lagstiftningsbehörigheten att landskapslagen på denna grund kan fällas.

Besvärbestämmelsen i landskapslagens 6 § överensstämmer med 25 § 2 mom. i självstyrelselagen.

Rikslagens 5 kap. reglerar erhållande och utlämnande av uppgifter. Närmare bestämmelser om kommunernas skyldighet att utlämna uppgifter finns även i landskapslagens 3 §. Med anledning härav konstaterar Ålandsdelegationen att regleringen av personregister är ett rättsområde som inte finns angivet i självstyrelselagen. Lagstiftningsbehörigheten i fråga om personregister bör därför bedömas utgående från de rättsområden landskapslagen kan beröra. Regleringen av personuppgifter berör även det i 10 § i grundlagen tryggade skyddet för privatlivet. Nämnade lagrum förutsätter att närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. Landskapslagen berör således de i 2 kap. i grundlagen angivna medborgerliga rättigheterna, på vilket område lagstiftningsbehörigheten tillkommer riket jämlikt 27 § 1 punkten i självstyrelselagen. Till den del de nu aktuella bestämmelserna om erhållande och utlämnande av personuppgifter kan anses beröra det i grundlagen tryggade skyddet för privatlivet kan de med stöd av 19 § 3 mom. i självstyrelselagen intas i landskapslagstiftningen. Detsamma gäller även beträffande den reglering i rikslagen samt landskapslagen som gäller rätten för statliga myndigheter att erhålla och utlämna uppgifter.

Ikraftträdelsebestämmelsen i landskapslagen bemyndigar landskapsregeringen att med stöd av 20 § 3 mom. i självstyrelselagen bestämma när landskapslagen helt eller delvis ska träda i kraft. Enligt nämnda lagrum

kan lagtinget bemyndiga landskapsregeringen att bestämma att en landskapslag helt eller delvis ska träda i kraft redan innan republikens president har fattat beslut om utövande av sin vetorätt om ett anslag i landskapets budget förutsätter att en landskapslag stiftas och det finns särskilda skäl för att landskapslagen ska träda i kraft snabbt. Det är således fråga om ett undantagsförfarande från den föreskrivna lagstiftningskontrollen, vilket undantagsförfarande förutsätter särskilda skäl. Med beaktande av det som härom framförs i landskapslagens förarbeten konstaterar Ålandsdelegationen att förutsättningarna i självstyrelselagens för Åland 20 § 3 mom. formellt uppfylls, varför bestämmelsen inte föranleder anmärkning från delegationens sida.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen finner att landskapslagen faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet. Delegationen har ovan i utlåtandet även anfört anmärkningar beträffande landskapslagens 2 §, vilka dock inte påverkar behörighetsfördelningen.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Erlandsson, Mäenpää och Olsson jämte suppleanten Lindholm.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare